

D.P.Ü.BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR BÖLÜMÜ SINAVLARINA KATILAN ADAYLARIN SOSYO-EKONOMİK YAPILARININ İNCELENMESİ

Fatih KILINÇ^{*}
Çetin ÖZDİLEK^{**}
Mehmet GÖRAL^{**}

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, Ön kayıtlı Beden Eğitimi Spor Bölümü ve Yüksekokullarına başvuran adayların sosyo-ekonomik yapılarını ve başvuru amaçlarının incelenmesidir.

Araştırmada 1000 Bay, 250 Bayan Aday araştırma kapsamına alınarak anket metodu uygulanmıştır.

Adayların sosyo-ekonomik yapılarının büyük bir bölümünün orta düzeyde olduğu, amaçlarının Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni olmak istedikleri ve ayrıca yeni bir kazanç getiren Beden Eğitimi ve Spor Bölümlerine hazırlık kurslarının kayıt dışı gelir getirdiği ve etkinliğinin arttığı tespit edilmiştir.

^{*} Arş. Grv. Dumlupınar Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü/ Kütahya

^{**} Yrd.Doç.Dr. Dumlupınar Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü/ Kütahya

GİRİŞ

Artan nüfusun neticesinde iş sahalarının azalması ile belli birimlerin yoğunluğunun artması doğal bir seleksiyonun sonucudur. Ülkemizde nüfusunun % 60'ını genç bir kitlenin oluşturduğu platformda elbette bu kitlenin bir şekilde eğitim ve iş talebi yoğunluğu paralel olacaktır. 1997/98 yılı itibari ile Ö.S.S.'ye baş vuran aday sayısı 1.359.579. ve bu adaylardan Ö.S.Y.M. tarafından 41.225. öğrenci herhangi bir okula yerleştirilmiştir. Ö.S.Y.M. nin herhangi bir okula yerleştiremediği, ya tekrar aynı sınavları deneme durumunda olan adayların Beden Eğitimi Spor Bölüm ve Yüksekokullarına veya Güzel sanatlar Bölümleri gibi özel yetenek sınavı ile öğrenci alan bölümlere başvurma durumunda oldukları gözlemlenmektedir. Ö.S.Y.M. tarafından yerleştirilemeyen 1.320.000 öğrenci yukarıda belirtilen alternatifleri deneme durumunda kalmaktadır. Ö.S.S. yüksek bir puan alamayan ve Ö.S.Y.M. tarafından bir programa yerleştirilme ihtimali zayıf olan öğrenciler Ö.S.S. puanları ile özel yetenek sınavlarını denemektedirler. Beden Eğitimi Spor Bölüm ve Yüksekokulları tercihlerden bir kısmını oluşturmasından dolayı olabirliği yüksek olan bir tercih olarak görülmektedir. Bu tercihlerde bazı adayların işsizlik problemlerini çözmek bazılarının da gerçekten bu mesleğe yıllarını verdikleri için eğitimlerini almak üzere başvuru yapmaktadırlar. Bundan dolayı da başvuru yüzdesini artırmaktadır ve haliyle kazanma oranını da düşürmektedir.

Beden Eğitimi ve Spor Bölümlerinin kronolojik gelişimine bakıldığında şu şekilde bir tablo karşımıza çıkmaktadır.

Ülkemizde spor yüksek öğretimi yıllardır Beden Eğitimi Öğretmenliği programı altında gerçekleştirilmektedir. İlk olarak Selim Sırrı Tarcan'ın gayretleri ile 15 Ağustos 1923'de bir yıl süreli Terbiye-i Bedeniye Darümuallimin kurulmuştur. Daha sonra 1926-30 yılları arasında 4-6 ay süreli kurslar ile Spor Eğitimsi yetiştirme, 1932-33 öğretmen okulu ya da lise öğrenimi üzerine 3 yıllık spor yüksek öğrenimine geçilmiştir. 1975 yılında Gençlik Spor Akademileri kuruluşuna kadar bu süreç devam etmiştir. (4.6.7.8.9.10.).

Günümüzde ise Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulları kurulmuş, bunlarda öğretmenlik, antrenörlük ve yönetim bölümlerinden oluşmuştur. Ayrıca Fakültelere bağlı Beden Eğitimi ve Spor Bölümleri de bulunmaktadır. Kuruluş itibarıyla Gençlik ve Spor Akademileri 1975 ile 1980'li yıllarda özel yetenek sınavı ile öğrenci almaları başlamıştır. Bu dönemlerde başvuru sayısı yaklaşık olarak yılda 4 bin kişiyi aşmakta olduğu bildirilmiştir. (8.9).

Ülkemizde 1997/98 yılı itibarıyla Beden Eğitimi Spor Bölüm ve Yüksekokullarına başvuru sayısının yaklaşık olarak 20 bin civarında olduğu tahmin edilmektedir. Kesin bir rakamın verilememesi bir adayın değişik bölüm ve yüksekokullara başvuru yapmasından kaynakladığı görüşüdür. 1996/97 yılında 21 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, 23 Beden Eğitimi ve Spor Bölümü bulunmakta idi.(5). 1997/98 yılında Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu ve Bölüm sayısının 53'e ulaştığı bildirilmektedir. (1.2.3).

Kütahya'da bulunan Dumlupınar Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü merkezi bir bölgede olmasından dolayı ve Özel yetenek sınavında ön şart olarak

getirmiş olduğu kriterlerin aday öğrenciler açısından belli bir yoğunluğa uyumlu olmasından dolayı 1997/98 de bay 2600, bayan 401 aday başvuru yapmıştır. Bu adaylar içersinden 1997/98 yılı eğitim ve öğretim yılında birinci öğretime 50 bay, 10 bayan ikinci öğretim için 50 bay, 10 bayan öğrenci alınmıştır.

Bu araştırmanın amacı Beden Eğitimi ve Spor Bölümüne başvuran adayların sosyo ekonomik durumlarının 1997/98 yılı itibari ile profilini belirlemeye çalışmaktır. Ayrıca başvuru amaçlarının bir işsizlik problemini çözümlenmek mi yoksa bu mesleğin içinden gelerek eğitimlerini alarak ülkemize hizmet etmek mi olduğunu tespit etmeye çalışılmaktadır.

MATERYAL VE METOT

Kütahya ilinde bulunan Dumlupınar Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümüne 1997/98 yılında başvuran 1200 aday (1000 bay, 200 bayan) gönüllü olarak araştırma kapsamına alındı. Araştırmada anket metodu uygulanmıştır.

Tablo 1

1997/98 Bed.Eğt. ve Spor.Bl. Başvuran 1000 Erkek Adayın Fiziksel Bilgilerinin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

1000 ERKEK ADAY	YAŞ (YIL)	BOY (CM)	KİLO (Kg)
A.O.	19	1.74	66.5
S.S.	2.34	17.9	9.52

Tablo 2

1997/98 Bed.Eğt. ve Spor:Bl. Başvuran 250 Bayan Adayın Fiziksel Bilgilerinin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

250 BAYAN ADAY	YAŞ (YIL)	BOY (CM)	KİLO (Kg)
A.O.	18	1.67	54
S.S.	2.44	6.68	8.68

Anket uygulaması ile şu sorulara cevap aranmıştır. Aile gelirler durumları, sınavların ekonomik olarak kendi durumlarını ne şekilde etkilediği, sınav süresinin ekonomik bir ağırlığının olup olmadığı, sınavlara ekonomik ek olarak yapmış oldukları ön masrafların yönü ve miktarını, branş seçiminde sosyal etki eden faktörleri, beden eğitimi ve spor bölümüne başvuruların sadece bir meslek sahibi olmak için, sosyal bir etkileşimin sebebinden dolayı veya gerçekten beden eğitimi ve spor öğretmeni olmak için gibi amaçlarını tespit etmek yönünden geliştirilmiş ve uygulanmıştır.

İstatistik analiz olarak SPSS paket programında Freguncies dağılımları bulunmuştur.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Dumlupınar Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümüne Başvuran adayların fiziksel bilgileri aşağıda görülmektedir.

Tablo 3
Adayların Sınavlara Kaç Kez Katıldıklarını Dağılımları

	BAY (1000)	BAYAN (250)
Birinci Katılış	657	173
İkinci Katılış	235	65
Üçüncü Katılış	86	12
Dördüncü Katılış	16	-
Beşinci Katılış	6	-

Tablo 3 de görüldüğü üzere Bay adayların % 65.7 Bayan Adayların %52 sinin Beden Eğitimi ve Spor Bölümlerine ilk kez başvuru yaptıkları görülmektedir.

Tablo 4
Adayların Sporla Uğraşı Yılları

	BAY (1000)	BAYAN (250)
2-4 Yıl	315	138
4-6 Yıl	249	71
6-8 Yıl	181	22
8-10 Yıl	147	11
10 ve Üzeri	108	8

Tablo 4 de görüldüğü üzere adayların spor branşları ile uğraşı yıllarının 2 ve 4 yılda yoğunluk kazandığı görülmektedir. Bir spor branşında belli bir seviyeye gelenebilmesi 6-8 yıl gibi bir zamanı kapsamaktadır. Teknik içeriği yüksek olan branşlarda örneğin bir cimnastikte bu süreç daha da uzun bir zamanı kapsamaktadır. 2-4 yıl gibi bir süreç teknik yoğunluğu az olan branşlar için yeterli olabileceği söylenebilir.

Tablo 5
Branş Seçiminde Etkili Olan Sosyal Etkenler

	BAY (1000)	BAYAN (250)
Çevremden Etkilendim	119	28
Kendi Kendime	685	133
Ailem Yönlendirdi	37	15
Okulum Yönlendirdi	146	74

Tablo 5'de adayların branş seçiminde etkili olan kendi isteklerinin hem erkek hem de bayan adaylarda ön planda olduğu okulun yönlendirmesinin ikinci planda

olduğu ve çevrenin etki düzeyinin branş seçiminde daha aza etkili olduğu söylenebilir.

Tablo 6
Adayların Başyuru Amaçları

	BAY (1000)	BAYAN (250)
Beden Eğitimi ve Spor öğretmeni	785	195
Antrenör	82	40
Farketmez	131	15

Tablo 6 da görüldüğü üzere erkek adayların % 79.5, bayan adayların da %75.4 amaçlarının Beden Eğitimi ve Spor öğretmeni olduğu, erkek adaylardan %20.5 nin bayan adaylardan da %24.6 sının antrenör ve herhangi birisinden olabileceğini belirtmişlerdir. Dumlupınar Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü öğretmeni yetiştirme durumundadır. Adayların bu vermiş oldukları cevaplarla büyük bir bölümünün öğretmen olmayı bilinçli bir şekilde tercih ettikleri diğer antrenörlük ve farketmez cevabını veren adayların ya bölüm hakkında bir malumatlarının olmadığı ya da işsizlik problemini çözmek için bir tercih de buldukları düşündürmektedir.

Tablo 7
Sınavı Kazanamama Durumlarında Tercih Seçenekleri

	BAY (1000)	BAYAN (250)
Seneye tekrar deneyeceğim	697	195
Başka Beden eğitimi ve Spor Bölümü sınavlarına deneyeceğim	159	40
Başka alanlara yöneleceğim	116	16

Tablo 7 de görüldüğü üzere bay ve bayan adayların büyük bir bölümünün seneye aynı şekilde Beden Eğitimi ve Spor bölümlerini deneyeceği bay adaylardan % 11.6 sının bayan adaylardan % 6.4 nün Beden Eğitimi ve Spor alanını dışında başka alanlara yöneleceklerini belirtmişlerdir. Neticede sınava sadece girmiş olmak için giren adayların yoğunluğunun düşük olduğu söylenebilir.

Tablo 8
Adayların Ailelerinin Aylık Gelir Düzeyleri

	BAY (1000)	BAYAN (250)
25-30 milyon	84	17
30-60 milyon	247	45
60-75 milyon	241	56
75-100 milyon	266	78
100 milyon ve üzeri	161	50

Tablo 8 görüldüğü üzere, aile aylık gelir dağılımının ağırlıklı olarak 75-100 milyon arasında olduğu söylenebilir.

Tablo 9
Sınavlarda Ön Kayıtlarda Alınan Ücretlerin Değerlendirmesi

	BAY (1000)	BAYAN (250)
Yüksek	420	125
Normal	580	125

1998 Beden Eğitimi ve Spor Ön kayıtlarına katılma ücreti 10.000.000.TL. olarak belirlenmiştir. Erkek ve bayan adayların % 50 ön kayıt ücretini yüksek görürken %50 sinin de ön kayıt ücretini normal olduğunu belirtmiştir. Tablo 8 de aylık gelir dağılımına göre aile bütçelerini pek etkilemediği söylenebilir. Diğer bölüm ve Yüksekokullara ön kayıt miktarının Ülkemiz ortalamasının 25 milyon olduğu belirlenmiştir.

Tablo 10
Sınavların Bir Hafta Sürmesinin Adayların Ekonomik Ve Performanslarını Olumsuz Yönünden Etkilemesi

	BAY (1000)	BAYAN (250)
Ekonomik ve performans yönünden olumsuz etkileniyor	494	180
Fark Etmiyor	506	70

Tablo 10'da görüldüğü üzere erkek adayların %49.4 nün bayan adayların da %72 nin sınavların bir hafta gibi bir zaman sürmesi ekonomik ve sportif performans yönünden olumsuz etkilendiklerini belirtmişlerdir. Diğerlerinin de sınavların bir hafta gibi zaman sürmesinin ekonomik ve performans yönünden fark etmediğini görülmüştür.

Tablo 11
Sınavlara Hazırlanan Adayların Kurslara Katılım Durumları

	BAY (1000)	BAYAN (250)
Kendim hazırlıyorum	690	205
Bir kursla çalışıyorum	310	45

Tablo' 11'de görüldüğü üzere adayların büyük bir bölümünün kendilerinin sınavına hazırlandığı bir bölümünün de kurslarla çalıştığı görülmektedir. İleri ki zaman

sürecinde kurslarında bir potansiyel oluşturacağını ve adayların kurslardan yararlanma ihtimalinin yüksek olabileceği söylenebilir.

SONUÇ

Adayların ailelerinin ekonomik yapılarının aylık gelirlerinin 75 ile 100 milyon arasında olduğu, Dumlupınar Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü kayıt ücretlerinin 1997/98 yılı itibariyle 10.000.000. TL. olması adayların %50'si için yüksek değer de olduğu belirtilirken, % 50 sinin normal olduğunu, imtihan süresinin 1 hafta gibi bir süreyi kapsamaması Erkek adayların % 50'sinin olumsuz yönde etkilendiği belirtirken Bayan adayların %75'nin olumsuz etkilendiğini, Bölüme başvurma amaçlarının Bay ve Bayan adaylarda büyük bir bölümünün Beden Eğitimi ve Spor öğretmeni olmak istediğini belirtmişlerdir.

Branşlara yönelme seçimlerinin kendi inisiyatiflerin de olduğu, yönlendirme de okulun etkisi olduğu ve branşları ile uğraşı yıllarının 2 ile 6 yıl arasında dır.

Adaylar Beden Eğitimi ve Spor Bölümü sınavlarına % 75'nin kendi imkanları ile hazırlandığı, % 25 bölümünde kurslarla hazırlandıklarını belirtmişlerdir.

Bu doğrultuda öneri olarak;

Sınav ücretlerinin 1999 yılında 15.000.000 TL. olarak belirlenmeli,

Sınavlar daha kısa bir zaman da yapılmalı,

Sınavlara hazırlanmak üzere açılan kursların gerek antrenör yönünden gerekse resmi mevzuat yönünden hiçbir yetki sahibi olmamalarına rağmen haksız kazanç elde etmektedirler. Bunun önüne geçebilmek için Üniversitede bulunan uzman hocalar tarafından bölüm bünyesinde kurslar açılmalı hem üniversite gelir elde edebilmeli hem de serbest piyasada oluşan sadece maddi menfaat için açılan kurslara fırsat verilmemeli.

KAYNAKLAR

16. Türkiye Beden Eğitimi ve Spor Koordinasyon Toplantısı Raporu, Niğde, 1998
17. Türkiye Beden Eğitimi ve Spor Koordinasyon Toplantısı Raporu, Edirne, 1998
- BAYANSALDUZ, M.,ve EROL M.: **Beden Eğitimi ve Spor Bölümlerine Hazırlık Kitabı**, Barış Center, İstanbul, 1996
- D.P.T; **5 Yıllık Kalkınma Planları**.
- GÖRAL, M.; **Türkiye'de Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmeni Yetiştiren Bölüm ve Yükseköğümlerin İncelenmesi**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, 1997

- KAÇAK, K., "Türk Milli Eğitiminde Öğretmen Yetiştirme ve İstihdamı", Türk Yurdu, Eylül, 1993.
- KARAKÜÇÜK, S.: "Baden Eğitimi Öğretmeninin Eğitimi", Ankara.
- KASAP, H: **Beden Eğitimi Yüksek Öğreniminde Mesleki Tercihlerin İncelenmesi ve Sonuçları**, Spor Bilimleri Dergisi, Haziran 1996, Sayı 17-18, S.7
- KASAP, H.: **Eğitimde Beden Eğitimi Yöntemlerinin Yeri ve Önemi**, İstanbul, 1993
- YILDIZ, D.: "Türk Spor Tarih," , Eser Yayıncılık, Tarihsiz.